

Nex ger hälsosammare olja

Nex-sorter ger en sundare olja som tål upphettning utan att omvandla fettsyror till transfetter. Rapsen exporteras till England där oljan bubblar i McDonalds fritöser, men avsättning i Sverige hade gett en större kaka för alla att dela på. Våren 2007 kommer nya sorten Nex170 med högre avkastningspotential och hösten 2008 sannolikt höstraps med nyttig Nex-profil.

Text: Peter Löfgren Svenska Foder AB
Foto: Jens Blomquist, Svensk Frötidning

Varje dag äter vi mat som innehåller, steks eller friteras i olja. Förhopp-

ningsvis är den oljan rapsolja, som det talas mycket gott om i hälsosammanhang. Men rapsoljan skulle kunna vara ännu mer hälsosam om den innehöll Natreonolja. Det är varumärket för den olja som pressas fram ur bland annat vårrapssorten Nex160. Natreonoljan har bättre egenskaper än den konventionella rapsoljan när det gäller upphettning och transfettsyror.

Lägre halt transfetter

Nexrapsen genererar alltså en olja, med låg halt linolensyra, som klarar av hög upphettning – upp till 170 grader – utan att omvandla de goda fettsyrorerna och omega 3-fettsyrorerna

till hälsofarliga transfetter. Diskussionen kring transfettsyror och en ökande hjärt-kärlproblematik i västvärlden är ständigt aktuell. Transfettsyror ökar markant riskerna för hjärtsjukdomar och sätts även i samband med ökade risker för allergier, cancer och diabetes.

Rapsolja har alltså goda egenskaper i sig själv, men Natreonoljan är ett snäpp vassare när det gäller tållighet och hållbarhet. Det faktum att den tål upphettningen bättre än övriga oljor på marknaden gör den unik.

Stor odling i Sverige

Tillsammans med Dow AgroSciences har Svenska Foder tagit in vårrapssorten Nex160 för odling på svenska fält. Samarbetet kring Nexera, samlingsnamnet för Nex-sorterna, och dess unika egenskaper är något som de båda bolagen tror på sikt kommer att förändra rapsodlingen i Sverige – och människors hälsa i förlängningen. I Sverige odlas den största andelen Nex160 i Europa. Det rör sig dagsläget om cirka 4 000 hektar Nex160 per år. Till 2007 är avsikten att minst fördubbla arealen med hjälp av nya Nex 170.

McDonalds växlar ner transfetterna

Hamburgerkedjan McDonalds har tagit till sig av kritiken mot det höga innehållet av farliga transfetter i sin pommes frites. Senast under 2008 kommer dagens frityrolja att ha ersatts av en ny, där andelen transfetter ska vara högst två procent. Tidigare har andelen varit fem procent i Sverige. Mängden transfetter blir högst 0,5 gram per portion med den nya oljan, som först införs i Sverige, Norge och Finland.

Kort om Nex – sorter & transfetter

Fakta 1. NY NEX-SORT VÅREN 2007

Sverige odlar störst andel Nex160 i hela Europa. Just nu går all vara utomlands. Till våren 2007 kommer Nex 170, med högre råfettskörd än mätarsorten.

Fakta 2. NEX SOM HÖSTRAPS KOMMER 2008

Nex170 är en vårrapssort som odlas företrädesvis i Mellansverige. Dow AgroSciences arbetar för närvarande på att ta fram en höstrapssort, som troligtvis kommer till hösten 2008.

Fakta 3. NEX KÖPS AV MCDONALDS I ENGLAND

Natreonoljan hos Nex-sorterna har blivit en viktig del i fritöserna hos McDonalds i England, Tyskland och Frankrike. Svenska Foder och Dow AgroSciences jobbar med att påverka McDonalds och andra hamburgerkedjor i Sverige.

Fakta 4. TRANSFETTER FÖRBJUDNA I DANMARK

I Danmark har man gått så långt som att lagstifta om ett gränsvärde – max 2 procent av fettmängden – för hur mycket farligt transfett en produkt får innehålla. Transfettsyror påverkar kroppens blodfetter negativt och att det är något man bör komma tillrätta med.

Fakta 5. TRANSFETTER RISKERAR HJÄRTAT

Enligt Steen Stender, hjärtspecialist i Danmark och tidigare ordförande för Danmarks Hälsodepartement, ökar transfettet den dåliga kolesterolen och minskar den goda. Fem gram transfetter per dag, ökar risken för hjärtsjukdomar med hela 25 procent.

Konceptet från A till Ö

Konceptet är att säljarna på Svenska Foder kontakter kunderna och erbjuder dem en odling. Kunden får en sort som avkastar några procent bättre än mätaren, i de områden som Nex 170 odlas i. Kunden erbjuds möjligheten att teckna ett fastpris (Svenska Foders egen notering, kopplad till AAK-notering, plus 10 öre per kilo) när kunden själv önskar samt att varan fritt avhämtas på gården. Kunden får löpande via sms reda på vad det aktuella dagspriset är. I utbyte vill Svenska Foder att kunden köper sina insatsvaror till sorten, utsädet, mineralgödseln samt växtskyddet hos oss. Ett vinnvinnkoncept anser vi.

Ny Nex 2007

Till säsongen 2007 kommer Svenska Foder att sälja en ny Nex-sort vid namn Nex170. Den har högre avkastningspotential. Sorten har legat i sortförsök i Danmark i två år och ett år i Sverige, Finland, Tyskland och de baltiska staterna. Försöken säger att sorten har en god potential när det gäller råfettskörd i alla länderna och att den håller en låg halt linolensyra.

Allt på export

Den unika Natreonoljan som sorterna innehåller blir dock inte kvar i Sverige utan försvinner istället ut ur landet. I stället för att avsätta skörden i Sverige, exporteras idag hela rapsskörden till England, varifrån oljan distribueras till en europeisk matindustri som har allt större fokus på hälsa. Dow AgroSciences och Svenska Foder skulle istället vilja se att Natreonoljan utnyttjades i den svenska livsmedelsindustrin.

Vi hoppas att oljan kan vara av intresse även för den svenska matin-

dustrin eftersom det är stort fokus på just hälsoaspekterna på maten. Vi i Svenska Foder hittar avsättning i vilket fall som helst, men ekonomiskt hade det varit utomordentligt att hitta rätt köpare inom Sverige. På så sätt hade vi kunnat slippa onödiga fraktkostnader. Då blir det en större kaka över till alla inblandade aktörer – lantbrukare, handelsled, industri – och det kommer den svenska konsumenten till godo i form av en hälsosammare kost. Egentligen en oslagbar kombination. □

Nex170 ger högst bruttointäkt

Sort	avkastning	Rel.tal	avräkning	frakt	Brutto/ha
Stratos	1820	100	2,25	0,18	3767
Heros	1940	107	2,25	0,18	4016
Nex170	1860	102	2,35	0	4371

Kalkylen bygger på avkastningssiffror från försök i Enköpingsområdet. Den visar att odling av Nex170 ger en bättre bruttointäkt till odlaren genom att priset gäller fritt gården och odlaren därmed slipper fraktkostnaden till Karlshamn. Kalkylen hade sett ännu bättre ut för Nexodlingen om man hade räknat på råfettskörd eftersom oljehalten är högre i Nex170.

